

Nr 117.

Ankom till riksdagens kansli den 28 april 1944 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om vissa ojämnheter vid löneklassplacering.

(4:e avd.)

I en inom andra kammaren av herrar *A. Sundberg* och *L. Lindahl* väckt motion (II: 127) har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att befattningshavare, som med övertagandet av enskild järnväg anställas på aktiv stat vid statens järnvägar, skola anses ha erhållit befordran och därför få sneddningsregeln tillämpad på sig, därest de erhålla en befattning, som i lönegradshänseende är högre än den, som angivits för dem i köpekontraktet bilagd personalförteckning.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren (I: 182) av herr *E. Hage* m. fl. och den andra inom andra kammaren (II: 248) av herr *L. Lindahl* m. fl. har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning om möjligheten och lämpligheten att vidtaga sådana åtgärder, varigenom vissa i motionerna omnämnda oregelmissiga verkningar vid tillämpningen av 1939 års lönereglering må kunna elimineras, främst för de av motionärerna nämnda befattningshavare, samt efter utredningen vidtaga de åtgärder, vartill den samma kan giva anledning.

Vidare hava herrar *S. Persson* i Stockholm och *H. Hagberg* i Luleå i en inom andra kammaren väckt motion (II: 272) hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära, att förslag förelägges riksdagen till sådan ändring i eller tillägg till civila avlöningsreglementets föreskrifter, att i motionen berört missförhållande undanröjes därhän, att de ordinarie befattningshavare, som missgynnats, åtminstone få en med de på grund av det nya avlöningsreglementet bättre ställda ordinarie befattningshavarna likvärdig ställning i avlöningshänseende; varjämte motionärerna föreslagit, att de nya bestämmelserna måtte få retroaktiv verkan från och med den 1 juli 1939.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna I: 182 samt II: 127 och 272.

Över motionen II: 127 har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, *allmänna lönenämnden* den 8 mars 1944 avgivit yttrande (*Bilaga*).

I en från *järnvägsstyrelsen* därutöver införskaffad, den 15 mars 1944 dagtecknad promemoria har motionen II: 127 avstyrkts under åberopande att ett betydande antal befattningshavare kunde av motionen beröras samt att samma orättvisa i lönesystemet förefunnes även beträffande andra statliga befattningshavare.

I motionen II: 127 framhålles bland annat, att en vid förstaligandet av enskild järnväg såsom trafikbiträde (6 lönegraden) inplacerad tjänsteman vid sedermera inom statsbanorna inträffande befordran till reparatör (7 lönegraden) kan erhålla gynnsammare löneförmåner än vissa från enskilda järnvägar övertagna befattningshavare, vilka redan i samband med övertagandet placerats såsom reparatörer. Det påtalade förhållandet beror på den s. k. sneddningsregeln, innebärande att vid befordran till högre lönegrad uppflyttning regelmässigt sker en löneklass.¹ Om trafikbiträdet före sin befordran befann sig i samma löneklass (exempelvis 7 löneklassen) som de redan till reparatörer befordrade, kommer han att såsom reparatör placeras i 8 löneklassen, d. v. s. en löneklass högre än sina här berörda kamrater i reparatörsgraden.

Enligt vad som påvisats från järnvägsstyrelsen och allmänna lönenämnden inskränka sig här påtalade ojämnheter i fråga om löneklassplacering ej till de i motionen närmast åsyftade fallen. Om exempelvis, såsom järnvägsstyrelsen framhållit, av två förste stationsskrivare, vilka innehaft högsta löneklassen i tre år (22 löneklassen), den mera meriterade befordras till byråassistent (21 lönegraden), medan den andre befordras till underinspektör (20 lönegraden) och inom tre år därefter till byråassistent, kommer den senare enligt gällande regler att inplaceras en löneklass högre än den tidigare till byråassistent befordrade förste stationsskrivaren.

I motionerna I: 182 och II: 248 samt II: 272 erinras om en liknande ojämnhet, uppkommen genom att den vid 1939 års riksdag beslutade bestämmelsen om sneddnning vid befordran från extra ordinarie till ordinarie befattningshavare ej givits retroaktiv tillämpning. Detta har medfört, att en del tjänstemän, vilka redan före bestämmelsens ikraftträdande blivit ordinarie, kommit att ställas ogynnsammare än tjänstemän, som senare befordrats till ordinarie.

Det synes önskligt, att här antydda ojämnheter i lönesystemet undanröjas så långt detta kan visa sig praktiskt möjligt. Utskottet finner fog föreligga för en hemställan till Kungl. Maj:t om ett övervägande på vilket sätt och i vilken omfattning detta eventuellt må kunna ske.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen, i anledning av motionerna I: 182 och II: 248 samt II: 127 och 272, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om övervägande av möjligheterna att undanröja av utskottet antydda och därmed jämförliga ojämnheter vid löneklassplacering.

Stockholm den 28 april 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 116.

¹ Den 6 lönegraden innehåller löneklasserna 6—10 och den 7 lönegraden löneklasserna 7—11 (Uppflyttning en löneklass vart tredje år.)

Till riksdagens statsutskott.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt allmänna lönenämnden att till statsutskottet avgiva yttrande över en av herrar A. Sundberg och L. Lindahl väckt motion (II: 127) angående lönegradsplacering av befattningshavare, som i samband med statens övertagande av enskild järnväg anställas vid statens järnvägar, får lönenämnden anföra följande.

I motionen hemställes, att riksdagen måtte besluta, att de, som med övertagandet av enskild järnväg anställas på aktiv stat vid statens järnvägar, skola betraktas ha erhållit befordran och därför få sneddningsregeln tillämpad på sig, därest de erhålla en befattning, som i lönegradshänseende är högre än den, som angivits för dem i köpekontraktet bilagd personalförteckning, kallad bilaga C.

Såsom framgår av vad i motionen anförts, brukar vid statens övertagande av enskild järnväg i särskild bilaga till köpekontraktet angivas, i vilken lönegrad de i samband därmed övertagna befattningshavarna skola vid uppförandet å aktiv stat placeras i statens järnvägars tjänst. Denna inplacering, som gäller från och med dagen för övertagandet (i allmänhet den 1 juli visst år), är dock endast preliminär, i det att den definitiva inplaceringen i allmänhet sker först genom fastställandet av personalstat för det nästföljande kalenderåret. Därvid förekommer, att befattningshavare placeras i högre lönegrad än enligt den preliminära, vid köpekontraktet fogade personalförteckningen. En dylik högre inplacering får dock regelmässigt — på grund av gällande, av statsmakterna godkända grunder för bestämmande av dylik övertagen personals löneställning — icke någon omedelbar inverkan på vederbörandes kontanta löneförmåner. Beträffande nämnda grunder för löneklassplaceringen må erinras, att en i statens järnvägars tjänst övertagen befattningshavare i regel placeras i den löneklass, i vilken kontantlönen, inklusive rörligt tillägg och kristillägg närmast understiger den lön, vederbörande omedelbart före övertagandet uppbar hos den enskilda järnvägen, varjämte han kommer i åtnjutande av ett personligt lönetillägg motsvarande skillnaden mellan sistnämnda lön och lönen i den löneklass, i vilken han placerats. Befattningshavare, som sedan minst tre år innehaft slutlön enligt den enskilda järnvägens avlöningsbestämmelser, blir dock vid uppförandet på statens järnvägars aktiva personalstat placerad i den löneklass inom tillämplig lönegrad, för vilken lönen närmast överstiger sammanlagda avlöningen vid den enskilda järnvägen eller — om sådan löneklass ej finnes inom lönegraden — i dennas högsta löneklass. I fråga om befattningshavare, som sedan mindre än tre år innehaft slutlön enligt den enskilda järnvägens avlöningsbestämmelser, gäller, att han från och med kalenderkvartalet näst efter det, varunder tre år förflutit från ernåendet av nämnda slutlön, placeras i den löneklass, där lönen överstiger slutlönen i den enskilda järnvägen, såvida sådan löneklass finnes inom vederbörande lönegrad.

Ovanberörda regler medföra, att två befattningshavare, som omedelbart före övertagandet uppburit lika hög lön hos den enskilda järnvägen, i allmänhet komma att erhålla samma löneklassplacering i statens järnvägars tjänst. Sålunda komma exempelvis — såsom i motionen framhållits — alla den enskilda järnvägen tillhörande stationskarlar, vilka enligt vid nämnda järnväg gällande avlöningsbestämmelser uppburit slutlön i minst tre år, att erhålla samma löneställning vid statens järnvägar, oberoende av om de enligt personalstaten erhålla placering i 5 eller 6 lönegraden (stationskarlar respektive

trafikbiträden). Detta medför, att därest en såsom stationskarl inplacerad befattningshavare sedermera vinner befordran till trafikbiträde, denne jämlikt den s. k. sneddningsregeln kan erhålla en högre löneklassplacering än den, som direkt antagits till trafikbiträde.

Erinras må att liknande ojämnheter i löneklassplaceringshänseende kunna uppkomma även mellan befattningshavare, vilkas tjänstgöring helt varit förlagd till statligt verk. Om exempelvis av två extra ordinarie tjänstemän i 5 lönegraden, A och B, vilka båda äro placerade i 5 löneklassen, räknat från och med 1 januari 1942, A befordras till ordinarie tjänsteman i 5 lönegraden och B till ordinarie tjänsteman i 6 lönegraden från den 1 januari 1944, medför detta en placering av dem båda i 6 löneklassen, med rätt att för framtida löneklassuppflyttning taga i beräkning tid från och med den 1 januari 1942. Befordras därefter A till befattning i 6 lönegraden den 1 januari 1945, kommer han — med tillämpning av sneddningsregeln — att placeras i 8 löneklassen, under det att B, som tidigare befordrats till tjänst i samma lönegrad, samtidigt erhåller uppflyttning till 7 löneklassen jämlikt 7 § 2 mom. civila avlöningsreglementet. Detta resultat av gällande löneklassplaceringsregler framstår såsom en konsekvens av att sneddnning medgives vid övergång från extra ordinarie till ordinarie befattning i samma lönegrad och har icke något direkt samband med de i motionen avsedda förhållandena.

Då enligt vad lönenämnden inhämtat sådana befordringsfall, som åsyftas i motionen, förekomma i jämförelsevis ringa utsträckning, synas emellertid några betänkligheter icke behöva möta mot att — så länge nu tillämpade regler för lönegradsplaceringen av övertagen järnvägspersonal komma att gälla — medgivande till löneklassinplacering lämnas av det innehåll, som i motionen föreslagits.

Med hänsyn härtil anser sig lönenämnden på det sätt kunna tillstyrka bifall till motionen, att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att utfärda de bestämmelser i det av motionärerna angivna syftet, som Kungl. Maj:t efter utredning kan finna lämpliga. Därvid synas — i anslutning till vad som föreskrivits i kungl. brev den 30 juni 1943 angående ändrade bestämmelser om löneklassplacering av vissa befattningshavare, som i samband med statsförvärv av enskilda järnvägar övergått i statens järnvägars tjänst — eventuella bestämmelser i så måtto böra erhålla retroaktiv giltighet, att för befattningshavare, som efter ingången av år 1940 men före bestämmelsernas ikraftträdande övergått på statens järnvägars aktiva personalstat, löneklassplaceringen med verkan från och med ikraftträdandet omregleras på grundval av en omräkning enligt de nya reglerna av löneturen för tiden från övergången.

Stockholm den 8 mars 1944.

ERIK STRIDSBERG.

Nils M. af Malmborg.